

Lovisa Wassbäck
Avfall/Utredning

REMISSVAR

Till: Stockholms Stadshus AB
Att: Krister Stralström
remiss@stadshusab.se

Remissvar: Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi (KN2024/02249), dnr SSAB 2024/196

SAMMANFATTNING

Promemorian *Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi* omfattar förslag inom ett stort antal områden. Det övergripande syftet med lagändringarna är att öka resurseffektiviteten, skapa långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för företag och kommuner, samt att främja investeringar i innovativa tekniska lösningar.

Promemorian innehåller förslag med varierande dignitet och konsekvenser för bolaget. Bolaget anser att promemorian i delar är otydlig och att genomförbarhet och konsekvenser för kommunerna inte har beaktats till fullo. Bolaget saknar även förslag på förändringar som tar sikte på en högre nivå i avfallshierarkin.

De förslag som rör ett flyttat ansvar för vissa strömmar medför reducerade taxeintäkter samtidigt som en kostnadskrävande reservkapacitet kommer behöva hållas. I promemorian framförs att en ökad materialåtervinning och återanvändning skulle vara ekonomiskt fördelaktigt för kommunerna i och med ökade materialintäkter och minskade behandlingskostnader. Bolaget bedömer att kostnaderna för den hantering som förslagen innebär skulle vara betydligt högre än eventuella intäkter eller kostnadsreducering.

Bolaget ser det som positivt att ansvarsfördelningen mellan kommuner, producentansvarsorganisationer och avfallsproducenter tydliggörs. När det gäller åtgärder för ökad utsortering och återanvändning anser bolaget att kommunerna i möjligaste mån själva ska kunna besluta om utformningen. Med möjlighet till lokala anpassningar av systemen kan bättre effektivitet uppnås, vilket gagnar taxekollektivet.

Förtydliganden av förslagen behövs på vissa ställen och de gjorda konsekvensanalyserna är i vissa fall ofullständiga eller missvisande. En del justeringar av förslagen behövs för att regeringens uttalade syfte med förändringarna ska kunna uppnås. Flera av förändringarna i

förslaget kan komma att medföra ökade kostnader. Det är angeläget att dessa inte landar enbart på taxekollektivet.

Ett ikraftträdande av förändringarna redan 1 januari 2026 bedöms inte vara genomförbart med hänsyn till de anpassningar som krävs avseende avtal, upphandlingar, anpassning av föreskrifter, information till avfallslämnarna och övrig administration.

Sammanfattning av synpunkter per avsnitt

Bolaget avstyrker delar av *avsnittet Avfallsproducentens ansvar förtydligas* (5.1). Bolaget ser det som problematiskt då det i många fall inte är tekniskt rimligt eller möjligt för kommunen att ha kvar kontroll och ansvar för ett avfall som lämnats till återvinning eller bortskaffande. Se också resonemang kopplat till avsnitt 8.9, *Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materialåtervinning*.

Bolaget tillstyrker förslaget *Nytt ansvar för vissa avfallsproducenter* (5.2). Dock finns invändningar mot kommunens "andrahandsansvar" som även beskrivs i promemorians förslag 5.3. Bolaget vill framhålla att det skulle vara önskvärt att all detaljhandel omfattas.

Bolaget avstyrker *Förändringar i kommunens ansvar* (5.3) i nuvarande utformning. Bolaget anser att formuleringen att kommunens ansvar ska upphöra först då avfallet genomgått fullständig behandling innebär en otydlighet. Bolagets uppfattning är att när avfallet överlätes till en behandlare så bör ansvaret övergå till denne, motsvarande vad som gäller för andra avfallsproducenter. Vidare bedöms ett sekundärt ansvar för kommunen för avfall från detaljhandeln som problematiskt. Det är svåröversäglbart vilken reservkapacitet som behöver handlas upp och det är taxekollektivet som kommer att behöva stå för finansieringen.

Bolaget tillstyrker första delen av förslaget om *Utvidgade möjligheter att hantera avfall som kommunen ansvarar för* (5.4), som innebär fortsatt möjlighet för kommunen att medge dispenser för andra än yrkesmässiga verksamheter. Bolaget avstyrker förslagets andra del som bolaget anser är delvis i linje med tidigare utredningar om så kallat "frival". Förslaget bör dels kompletteras med att en dispens ska omfatta verksamhetens samtliga avfallslag under kommunalt ansvar, dels bör villkoren för egen avfallshantering tydliggöras.

Bolaget tillstyrker delvis förslaget om *Insamlingssystem för återanvändning* (8.1) avseende att kommunerna ska erbjuda insamling till återanvändning. Bolagets bedömning är att detta idag är uppfyllt i Stockholms stad. Bolaget avstyrker den del av förslaget som omfattar att kommunen ska låta privatpersoner och verksamheter hämta produkter gratis.

Bolaget anser att förslaget *Utsortering av avfall* (8.2) behöver förtydligas. Bolaget anser att förslaget är alltför otydligt formulerat för att kunna ta ställning till detta. Bolagets bedömning är att de krav som förslaget förefaller innebära redan idag uppfylls i Stockholms stad. Bolaget vill dock framföra att ifall avsikten med förslaget är att det kommer att behövas ytterligare insamlingssystem för avfallsfraktioner av papper, plast, glas och metall utöver dem som finns idag, så krävs en utbyggnad av insamlingssystemet. Bolaget anser att ytterligare utsortering inte skulle bidra till syftet att öka materialåtervinningsgraden i någon större utsträckning eftersom dessa avfallsfraktioner ofta består av svåridentifierbara materialsammansättningar, är kraftigt förorenade och dessutom utgör en liten viktandel av hushållens totala restavfall.

Bolaget tillstyrker förslaget om *Fastighetsnära insamling* (8.4). Bolagets uppfattning är att förslaget innebär att samtliga avfallslag i första hand ska samlas in på samma ställe, men att förslaget ändå medger frihet för kommunen att kunna anpassa insamlingslösningen efter platsens förutsättningar, vilket är en viktig förutsättning i Stockholm. Vad gäller undantag anser bolaget att förslaget behöver kompletteras med ytterligare möjligheter, exempelvis utifrån storstadens förutsättningar.

Bolaget tillstyrker förslagen om *Insamling av annat avfall som kommunen ansvarar för* (8.5) och *Dispens från krav på utsortering och separat insamling* (8.6).

Bolaget avstyrker förslaget *Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materialåtervinning* (8.9). Bolaget anser att förslaget är svårtolkat och innebär otydligheter gällande om det finns ett förlängt ansvar för kommunen även för avfall som lämnats till återvinning eller bortskaffande. Bolaget anser också att förslaget bör inkludera skarpare krav på producenterna att tillskapa möjligheter för verksamheter att lämna förpackningsavfall för att minska den andel som hamnar i restavfallet.

Bolaget avstyrker förslaget *Mer förpackningsavfall från restavfallet ska materialåtervinnas* (8.10) i dess nuvarande utformning. Bolagets uppfattning är att det behöver vara möjligt för anläggningsägaren att tillgodogöra sig ett eventuellt värde av materialet. Bolaget föreslår därför en modell där anläggningsägaren kan välja att avyttra det utsorterade materialet på den fria marknaden, eller att lämna det till producentansvarsorganisationerna mot reglerad ersättning.

Bolaget tillstyrker förslagen som avser *Den nationella avfallsplanen* (9.1), *Kraven på en kommunal avfallsplan tas bort* (9.3) och *Krav på redovisning om kommunens avfallshantering* (12.2).

Bolaget avstyrker förslaget om *Kommunens bemyndigande om avfallsavgift* (12.1). Förslaget innebär att beslut om avfallsavgifternas nivå skulle behöva föregås av en utställning vilket skulle innebära ökad administration och förlängd handläggningstid.

Gällande förslaget *Ett nytt kapitel i miljöbalken* (14) vill bolaget uppmärksamma på konsekvenser av vissa formuleringar. Bolaget anser att formuleringarna i dagens 20 a § och 23 § bör kvarstå.

BAKGRUND

Sverige riskerar att inte uppnå målet om att förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ska öka till minst 55 viktprocent till 2025, minst 60 viktprocent till 2030 och minst 65 viktprocent till 2035. Detta har renderat i en varning från EU-kommissionen. De nu föreslagna lagändringarna syftar till att öka resurseffektiviteten, skapa långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för företag och kommuner och främja investeringar i innovativa tekniska lösningar. Vidare lämnas förslag för att stärka och effektivisera tillsynen på avfallsområdet, för att undvika snedvriden konkurrens och för att motverka illegal avfallshantering.

Förslagen omfattar följande områden:

- Förändringar och förtydliganden av olika aktörers ansvar för avfall
- Förändringar i tillsynen på avfallsområdet
- Straffsanktioner och miljöstraffsavgifter
- Ökad återanvändning och materialåtervinning
- Förändringar av avfallsplaneringen
- Mål på avfallsområdet
- Rapportering på avfallsområdet
- Modernisering och förändringar av kommunernas avfallsavgifter
- Naturvårdsverkets ansvar på avfallsområdet
- Ett nytt 15 kapitel i miljöbalken

Bolaget har i tidigare remissvar (*Åga avfall – en del av den cirkulära ekonomin*, SOU 2021:24, dnr SSAB 2021/100 och Naturvårdsverkets redovisning ansvar för kommunalt avfall för vissa

avfallsströmmar dnr SSAB 2022/16) lämnat synpunkter som berör vissa av förslagen i den aktuella promemorian.

STOCKHOLM VATTEN OCH AVFALLS SYNPKUNKTER

Nedan redogörs för Stockholm Vatten och Avfalls (fortsättningsvis benämnt "bolaget") ståndpunkt i de olika förslagen. Motiveringar och förslag till justeringar kommer att utvecklas vidare i det remissvar som ska överlämnas till departementet senast 14 februari. Avfall Sveriges remissvar har ännu inte hunnit tillgängliggöras för kommunerna. Där kommer förslagen sannolikt belysas mer djupgående, vilket kan ge ytterligare underlag till utvecklade resonemang i det slutliga remissvaret från bolaget.

De föreslagna förändringarna beskrivs i promemorians kapitel fem till femton. Promemorians avsnittsnummer anges inom parentes vid respektive förslag nedan. De förändringar som inte tas upp nedan lämnar bolaget utan synpunkter.

Generella synpunkter

Bolaget ser positivt på flera av förslagen och de bakomliggande intentionerna. Bolaget saknar dock förslag som i större omfattning tar sikte på de högre nivåerna i avfallshierarkin. Ökad återvinning är inte tillräckligt för att uppnå ett cirkulärt samhälle, det behöver kombineras med fler satsningar på förebyggande och minimering av avfall.

Förtydliganden av förslagen behövs på vissa ställen och de gjorda konsekvensanalyserna är i vissa fall ofullständiga eller missvisande. En del justeringar av förslagen behövs för att regeringens uttalade syfte med förändringarna ska kunna uppnås. Flera av förändringar i förslaget kan komma att medföra ökade kostnader vilket utredarna menar kan finansieras med avfallstaxan. Under senare år har det ålagts kommunerna ett flertal åtgärder och ansvar som tillsammans med allmänt kostnadsläge drivit upp taxan för både hushåll och verksamheter betydligt. Med detta i åtanke vill bolaget framhålla att det är av största vikt att nuvarande och kommande producentansvar är fullt ut finansierade av producenterna. Motsvarande gäller för de delar av förslagen som rör hantering av strömmar som inte omfattas av producentansvar. Då de flesta av dessa åtgärder är kostnadsdrivande är det önskvärt att kommunerna kan erhålla ekonomisk kompensation via statliga medel för att inte ytterligare belasta taxekollektivet.

För att som kommun kunna möta målen för ökad återanvändning och materialåtervinning anser bolaget att lagstiftningen bör möjliggöra systemanpassningar utifrån lokala förutsättningar. Det kan innebära en kombination av insamlings- och behandlingslösningar såsom exempelvis fastighetsnära respektive kvartersnära insamling, mobila tjänster, central mottagning och i vissa fall även eftersortering av vissa fraktioner.

Ett ikraftträdande av förändringarna redan 1 januari 2026 bedöms inte vara genomförbart med hänsyn till de Anpassningar som krävs avseende finansiering, avtal, upphandlingar, Anpassning av föreskrifter, information till avfallslämnarna och övrig administration.

Synpunkter per avsnitt

Avfallsproducentens ansvar förtydligas

Förslag (5.1): Med avfallsproducent ska i miljöbalken avses den som ger upphov till avfall och den som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning.

Det ska införas en ny definition av vad som avses med fullständig behandling.

Varje avfallsproducent ska vara ansvarig för att hantera avfallet som den har producerat. Avfallsproducenten ska också stå för kostnaderna för att hantera avfallet. Ansvaret för att hantera avfallet ska upphöra när avfallet har genomgått en fullständig behandling. Möjligheten att i avtal bestämma vem som ska ha ansvaret för avfall ska tas bort.

Ansvaret för en avfallsproducent ska inte gälla om kommunen är ansvarig, det har införts ett system för utökat producentansvar för avfallshantering, eller det i övrigt framgår av lag eller annan författning att avfallsproducenten inte är ansvarig.

I förslag till ny lydelse av MB 15 kap 11 § anges att kommunens ansvar att hantera avfallet upphör först när avfallet har genomgått en fullständig behandling. I tillhörande kommentar förtydligas att kommunen inte kan överlåta ansvaret för avfallet, eftersom en kommun inte är en avfallsproducent. Bolaget ser det som problematiskt då det i många fall inte är tekniskt rimligt eller möjligt för kommunen att ha kvar kontroll och ansvar för ett avfall som lämnats till återvinning eller bortskaffande, se vidare resonemang kopplat till avsnitt 8.9, *Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materialåtervinning.*

Bolaget avstyrker de delar av förslaget som rör att en kommun inte ska kunna överlåta ansvaret för avfall som lämnas till återvinning eller bortskaffande.

Nytt ansvar för vissa avfallsproducenter

Förslag (5.2): I definitionen av kommunalt avfall förtydligas vad som innefattas.

Den som bedriver en detaljhandel med livsmedel ska, i stället för kommunen, ansvara för det kommunala avfall som produceras i verksamheten. Även den som bedriver en yrkesmässig verksamhet ska, i stället för kommunen, ansvara för det kommunala avfall som produceras i verksamheten som består av förbrukat matfett eller förbrukat kontorspapper.

Förslaget innebär, med vissa utökningar, en återgång till vad som gällde innan begreppet "kommunalt avfall" ersatte "hushållsavfall" för dessa avfallsströmmar. Endast en mindre del av de aktuella avfallsströmmarna samlas in via Stockholm Vatten och Avfall idag.

Motsvarande avfallsströmmar av verksamhetsspecifik karaktär uppkommer inom hela detaljhandeln, inte bara från livsmedelsbutiker. Bolaget anser därför att hela detaljhandelssektorn bör omfattas av ett eget ansvar för det kommunala avfallet.

Bolaget tillstyrker förslaget, dock med invändningar mot kommunens "andrahandsansvar" som beskrivs i nästa avsnitt. Bolaget vill framhålla att det skulle vara önskvärt att all detaljhandel omfattas.

Förändringar i kommunens ansvar

Förslag (5.3): Det ska förtydligas att kommunens ansvar för avfall innebär ansvaret att hantera avfallet. I ansvaret ska kostnaderna för att hantera avfallet ingå. Ansvaret för att hantera avfallet ska upphöra när avfallet har genomgått en fullständig behandling.

Kommunen ska transportera bort det avfall som kommunen ansvarar för från den fastighet där avfallet har producerats, om fastighetsägaren begär det och det inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

Avfallsproducenten ska kunna begära att kommunen ska hantera det kommunala avfall som avfallsproducenten har eget ansvar för, om det finns ett bristande utbud av tjänster för att samla in och behandla avfallet, transportavstånden för att hantera avfallet blir orimligt långa, eller tjänsten att samla in och behandla avfallet erbjuds med oskäliga avtalsvillkor. Vart femte år ska kommunen genomföra en utvärdering av om förutsättningarna förändrats eller om tjänsten till avfallsproducenten att samla in och behandla avfall fortsatt ska erbjudas.

Formuleringen att kommunens ansvar ska upphöra först då avfallet genomgått fullständig behandling innebär en otydlighet. Bolaget anser att när avfallet överlätes till en behandlare så bör ansvaret övergå till denne, motsvarande vad som gäller för andra avfallsproducenter. Se vidare resonemang under avsnittet kopplat till förslag 8.9.

Vad gäller borttransport från fastigheten, så bör det formuleras så att det inte är avhängigt fastighetsägarens begäran.

Ett sekundärt ansvar för kommunen för avfall från detaljhandel med livsmedel bedöms som problematiskt. Det är svåröversäglbart vilken reservkapacitet som behöver handlas upp, och det är taxekollektivet som kommer att behöva stå för finansieringen av en sådan.

Bolaget avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning.

Utvidgade möjligheter att hantera avfall som kommunen ansvarar för

Förslag (5.4): Kommunen ska, på begäran, få besluta att någon annan än en yrkesmässig verksamhet får hantera avfall som kommunen ansvarar för, om det finns särskilda skäl och den som ska hantera avfallet kan göra det på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Länsstyrelsen ska, på begäran, få besluta att en yrkesmässig verksamhet får hantera avfall som kommunen ansvarar för och som produceras i verksamheten, om avfallet behandlas på ett sätt som ger en materialåtervinning eller annan återvinning som är åtminstone likvärdig med den kommunala behandlingen. Ett beslut ska få avse avfallshantering i en kommun eller i flera kommuner inom ett län. Länsstyrelsen ska ge berörda kommuner tillfälle att yttra sig innan beslut fattas. Ett beslut som kommunen eller länsstyrelsen fattar ska få förenas med villkor, begränsas i tiden och ska få återkallas om det inte längre finns förutsättningar för beslutet.

Första delen innebär fortsatt möjlighet för kommunen att medge dispenser för andra än yrkesmässiga verksamheter, vilket bolaget är positivt till.

Andra delen av förslaget är delvis i linje med förslag i tidigare utredningar om så kallat "frival" för verksamheters avfall. Aktuellt förslag ställer dock något högre krav på den egna hanteringen för att undantag ska medges, vilket är positivt, men jämfört med dagens dispensmöjligheter ger förslaget större möjligheter för verksamheter att välja utförare.

De nackdelar som bolaget såg i tidigare förslag om "frival" kvarstår. Det handlar om oförutsägbarhet och svårigheter för kommunerna att planera för verksamhetens omfattning. Det finns också en risk för "russinplockning", där främst de effektiva hämtställena är attraktiva för annan aktör, medan svåra och dyra hämtställen med komplicerade arbetsmiljöförhållanden kvarstår med kommunal hantering. En annan effekt kan vara att i och med att kommunerna ofta har miljöstyrande taxor så kan en verksamhet välja subventionerad matavfallshämning via kommunen men söka dispens för restavfallshämningen (vars avgifter till viss del finansierar matavfallshämningen). Det skulle medföra ett behov av anpassning av avfallstaxan, vilket skulle innebära ökad komplexitet och administration.

Bolaget avstyrker andra delen av förslaget i dess nuvarande form. Dels bör det kompletteras med att en dispens ska omfatta verksamhetens samtliga avfallslag under kommunalt ansvar, dels bör villkoren för egen avfallshantering tydliggöras.

Insamlingssystem för återanvändning

Förslag (8.1): Varje kommun ska tillhandahålla insamlingssystem för återanvändning av produkter från hushållen i kommunen i syfte att öka återanvändningen i Sverige.

Kommunen ska ge privatpersoner, företag och sammanslutningar tillfälle att kostnadsfritt hämta återanvändbara produkter på en plats som kommunen anvisar. Produkter som inte hämtas av någon inom den tid som kommunen bestämmer ska hanteras som avfall av kommunen.

Kommunen ska få meddela föreskrifter om hur utrymmen, behållare och andra anordningar för insamling för återanvändning ska vara utformade och skötas.

Bolaget är positivt till att alla kommuner ska erbjuda insamling till återanvändning, och bedömer att det är uppfyllt i Stockholms stad i och med insamling vid återbruk, återvinningscentraler, mobila återbrukstjänster etc.

Däremot menar bolaget att nuvarande utformning av förslaget, där kommunen ska låta privatpersoner och verksamheter hämta produkter gratis, skulle leda till en rad problem samtidigt som det motverkar syftet ökad återanvändning och materialåtervinning. Förslaget bedöms kunna medföra ordningsproblem och risker kopplat till ansvar för säkerhet. Vidare finns risk att förslaget slår undan benen för seriösa återbruksaktörer, samt frångår kommunens rådighet över att välja behandlingsmetod. Även behovet av lämpliga ytor skulle ge utmaningar för bolaget.

Bolaget föreslår att kommunerna ska kunna erbjuda mottagning av återanvändningsbara produkter i samband med mottagning på exempelvis återvinningscentral, men att varje kommun själv ska få avgöra om det ska ske i samarbete med andra aktörer, och om varorna ska säljas eller skänkas.

Bolaget tillstyrker att kommunerna ska erbjuda insamling till återanvändning, men avstyrker det aktuella förslaget om att produkter ska skänkas från en plats.

Utsortering av avfall

Förslag (8.2): Det ska införas krav på utsortering av grovavfall och avfall som består av papper, plast, glas och metall och som inte samtidigt är förpackningsavfall eller bygg- och rivningsavfall.

Restavfallet ska hållas skilt från annat avfall. Det ska införas nya definitioner av vad som avses med grovavfall respektive restavfall. Utsorteringskravet för brännbart avfall ska upphävas.

Yrkesmässiga verksamheter som producerar förbrukat matfett ska sortera ut det och förvara det skilt från annat avfall. Yrkesmässiga verksamheter som producerar förbrukat kontorspapper ska sortera ut det och förvara det skilt från annat avfall. Det ska förtydligas vilket avfall som ska samlas in separat i syfte att avfallet ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinning och vilket avfall som ska samlas in separat för annan hantering.

Bolaget tolkar förslaget som att kravet på utsortering av papper, plast, glas och metall, som inte samtidigt är förpackningsavfall eller bygg- och rivningsavfall, uppfylls i och med stadens mottagning och utsortering av hushållens grovavfall vid återvinningscentraler och mobila återbrukstjänster etc.

Om avsikten med förslaget istället är att även den del av fraktionerna ovan som idag sorteras som restavfall (d.v.s. diskborstar, trasiga dricksglas, kuvert m.m.) ska omfattas av utsortering, så skulle det innebära ett omfattande merarbete för både hushållen och kommunerna. Oavsett om fraktionerna samlas in nära hushållen eller enbart på återvinningscentraler, så krävs en utbyggnad av insamlingssystemet.

Det föreslagna kravet skulle inte bidra till syftet att öka materialåtervinningsgraden i någon högre utsträckning eftersom dessa avfallsfraktioner ofta består av svåridentifierbara materialsammansättningar, är kraftigt förorenade och dessutom utgör en relativt liten viktandel av hushållens totala restavfall. Att finna avsättning för materialet när det inte omfattas av ett producentansvar bedöms vara svårt. Se vidare bolagets synpunkter kopplade till avsnitt 8.10.

Bolaget anser att förslaget behöver förtydligas. Ett eventuellt krav bör formuleras så att det framgår att kravet uppfylls genom insamling av de olika fraktionerna i form av grovavfall vid t.ex. återvinningscentraler.

Fastighetsnära insamling

Förslag (8.3): Fastighetsnära insamling ska definieras i avfallsförordningen. Definitionen av fastighetsnära insamling i förpackningsförordningen ska tas bort.

Befintliga krav på fastighetsnära insamling av avfall ska kompletteras med krav på insamling av restavfall.

Kommunen ska få samla in även övrigt avfall fastighetsnära.

Kommunen ska i föreskrifter få bestämma om den ätliga oljan och det ätliga fettet ska samlas in fastighetsnära eller inte.

Bolaget är positivt till att fastighetsnära hämtning definieras tydligare. I promemorian anges att samma servicegrad och krav på fastighetsnära insamling bör gälla för restavfallet som för förpackningsavfall och livsmedels- och köksavfall. Bolaget anser att man bör sträva efter att i första hand samla in samtliga avfallsslag på samma ställe, men att frihet ska finnas att kunna anpassa insamlingslösningen efter platsens förutsättningar. Exempelvis i de delar av Stockholms innerstad där rest- och matavfall hämtas i säck, saknas möjlighet att samla in förpackningarna på samma ställe. Där kommer i stället någon form av kvarterslösningar behövas för förpackningsfraktionen. Motsvarande kan vara fallet vid sopsugsanläggningar, där det ofta inte är möjligt att hämta förpackningsavfall i anslutning till inkasten.

Det anges också att med fastighetsnära insamling bör avses insamling från en fastighet där avfall produceras eller en överenskommen eller anvisad plats i nära anslutning till den fastighet där avfall produceras, om insamling från fastigheten inte är möjlig med hänsyn till fastighetens utformning och lokalisering, trafiksäkerhet eller andra omständigheter. För att underlätta för hushållen så bör avståndet från fastighetsgränsen inte överstiga 400 meter. Bolaget anser att det är en rimlig målsättning, men att det är viktigt att det inte är ett absolut krav, se vidare i nästa avsnitt kopplat till förslag 8.4..

Rådigheten över marken kan vara begränsad inom de 400 meter som blir ett krav genom denna reglering, vilket kommer innebära svårigheter att uppfylla kravet avseenden vissa fastigheter. Bolaget anser att undantagsmöjligheten enligt nedan skulle behöva utvidgas i enstaka fall, även i fall där fastigheten inte ligger i ett isolerat eller glesbebyggt område, med nationella mått mätt. I tätbebyggt område kan det till exempel röra sig om en mindre samling av hus med en svårframkomlig enskild tillfartsväg som är längre än 400 meter där insamlingen sker vid en större framkomlig väg.

Bolaget tillstyrker förslaget, och förordar att det förtydligas att fraktionerna kan samlas in på skilda platser om det är lämpligast utifrån platsens förutsättningar.

Enhetliga undantag från krav på fastighetsnära insamling

Förslag (8.4): Kommunen ska få göra undantag från kravet på fastighetsnära insamling i de delar av en kommun som är gleset befolkade eller där det finns isolerade fastigheter. Undantag

ska få göras genom en överenskommelse eller genom att kommunen fattar beslut om att anvisa en upphämningsplats. Av ett beslut om att anvisa en plats ska det framgå vilken plats avfallet ska samlas in från och om platsen är enskild eller gemensam för flera fastigheter.

Bolaget är positivt till att det möjliggörs undantag från krav på fastighetsnära insamling, däremot är omfattningen allt för snävt formulerad. Det bör finnas en möjlighet till undantag även för andra specialfall än just glest befolkade kommundelar eller isolerade fastigheter. Exempelvis i de urbana miljöer med historisk bebyggelse som förekommer i Stockholm så finns det flera begränsande faktorer som Stockholm Vatten och Avfall inte har rådighet över, såsom exempelvis kulturhistorisk klassificering.

Bolaget tillstyrker förslaget, men förordar att undantagen inte specificeras.

Insamling av annat avfall som kommunen ansvarar för

Förslag (8.5): För det avfall som inte samlas in fastighetsnära ska kommunen inrätta system som

1. underlättar för hushåll och andra innehavare att lämna ifrån sig avfallet, och
2. innebär att avfallet samlas in separat och hanteras på ett sätt som säkerställer att det kan behandlas i enlighet med avfallshierarkin.

Kommunens system för insamling av avfall ska dimensioneras utifrån antalet kommuninvånare och det avfall som produceras. Insamlingsystemet får dock inte begränsas enbart på grund av låg befolkningstäthet.

Servicegraden ska kunna dimensioneras genom stationära eller regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser där hushåll och andra kan lämna avfallet för en separat insamling.

Bolaget bedömer att de föreslagna kraven är uppfyllda i Stockholms stad, men vill framhålla att det är viktigt att bibehålla kommunernas självstyre och möjligheten att ställa lokala krav genom avfallsföreskrifter.

Dispens från krav på utsortering och separat insamling

Förslag (8.6): Naturvårdsverket ska under vissa förutsättningar få ge dispens till den som är ansvarig för att se till att utsortering och separat insamling sker, förutom för bygg- och rivningsavfall.

Ett beslut om dispens ska gälla för en eller flera typer av avfall och för en viss tid. Vid en prövning av en dispens ska också beaktas god praxis för separat insamling av avfall och annan utveckling inom avfallshanteringen.

Bolaget är positivt till dispensmöjligheterna. Med tanke på de långtgående kraven på sortering som ställs i andra delar av förslaget kommer det finnas ett omfattande behov av dispenser.

Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materialåtervinning

Förslag (8.9): Den som är ansvarig för att avfallet blir fullständigt behandlat ska se till att det insamlade avfallet sorteras ytterligare om det behövs för att möjliggöra materialåtervinning och för att utifrån avfallets egenskaper uppnå en hög kvalitet på det återvunna materialet.

Ytterligare sortering ska också krävas om det behövs för att nå materialåtervinningsmålen.

I förpackningsförordningen ska en upplysning införas om att krav på ytterligare sortering även gäller för förpackningsavfallet.

Förslaget är svårtolkat. Om det som avses är att materialbolagens behandlingsanläggningar ska förfinas sin teknik för att nyttiggöra mesta möjliga i det förpackningsavfall som sorterats ut och minska andelen rejekt så är det positivt. Det kan också bidra till att uppmuntra producenterna att redan vid design och tillverkning anpassa produkterna till optimal materialåtervinning.

Om förslaget även avser att kommunerna förväntas eftersortera insamlat restavfall så är bolagets uppfattning att effekterna av fullt utbyggd fastighetsnära förpackningsinsamling 2027 bör inväntas. I första hand bör det också övervägas att ställa krav på producentansvarsorganisationerna att tillskapa bättre möjligheter för verksamheter att lämna förpackningsavfall, för att minska andelen som hamnar i restavfallet.

Det finns också en otydlighet i promemorians formulering att den som är ansvarig för att avfallet blir fullständigt behandlat ska se till att det insamlade avfallet sorteras ytterligare, om det behövs för att möjliggöra materialåtervinning och för att utifrån avfallets egenskaper uppnå en hög kvalitet på det återvunna materialet. Eftersom det enligt förslaget är kommunen som har ansvar för att avfall under kommunalt ansvar blir fullständigt behandlat, så skapas en otydlighet kring om det finns ett förlängt ansvar även för avfall som lämnats till återvinning eller bortskaffande. Det kan röra sig t.ex. om det slagg som uppstår vid termisk behandling av restavfallet, eller rejektet som uppstår vid producentansvarsorganisationernas sortering av hushållens förpackningar. Se även synpunkter kopplade till förslag 5.1 och 5.3.

Bolaget avstyrker förslaget.

Mer förpackningsavfall från restavfallet ska materialåtervinnas

Förslag (8.10): Verksamheter som har avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall som har producerats i samband med yrkesmässig sortering av restavfall, ska lämna avfallet till de kostnadsfria mottagningsplatser som tillhandahålls av en producentansvarsorganisation. Innan överlämningen ska sådant avfall som inte utgör förpackningsavfall separeras från förpackningsavfallet av verksamhetsutövaren, om det kan göras utan orimliga ekonomiska konsekvenser.

Den som driver mottagningsplatserna ska vara skyldig att utan kostnad och utan begränsningar i avfallsmängder ta emot verksamhetens avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall och som har producerats i samband med yrkesmässig sortering av restavfall.

Bolaget är positivt till att eftersorterat avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall ska kunna lämnas till en producentansvarsorganisation. Dock är bolaget av uppfattningen att det ska vara möjligt för anläggningsägaren att tillgodogöra sig ett eventuellt värde av materialet, då eftersorteringsanläggningar är mycket kostsamma att uppföra och driva. Det bör också påpekas att hushållen redan vid köp av produkterna har betalat en förpackningsavgift avsedd att finansiera producenternas omhändertagande. Därför förordar bolaget en modell där anläggningsägaren kan välja att avyttra det utsorterade materialet på den fria marknaden, eller att lämna det till producentansvarsorganisationerna. Det senare ska kunna göras på liknande villkor vad gäller ersättning som för förpackningsavfall insamlat via FNI och ÅVS/LIP. En marknadsmässig ersättning för materialet ökar också incitamentet att eftersortera insamlat restavfall.

Bolaget tillstyrker förslaget att eftersorterat förpackningsavfall ska kunna lämnas till en producentansvarsorganisation, med tillägget att det bör kompletteras med att det även ska kunna lämnas till marknadsdrivna system, samt att det vid en överlämning till

producentansvarsorganisationerna ska ersättas i likhet med separat insamlat förpackningsavfall från hushållen.

Den nationella avfallsplanen

Förslag (9.1): Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska besluta en nationell avfallsplan. Planen ska innehålla ett avfallsförebyggande program.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att myndigheter eller kommuner ska lämna de uppgifter som behövs för att ta fram den nationella avfallsplanen.

Bolaget anser att det är angeläget att en förflyttning av ansvaret till regeringen inte leder till en politisering av frågorna som får till följd att långsiktighet och kontinuitet försämras.

Kravet på kommunerna att lämna uppgifter bör begränsas till de uppgifter som kommunerna har rådighet över att samla in.

Bolaget tillstyrker förslaget.

Kraven på en kommunal avfallsplan tas bort

Förslag (9.3): Kravet på kommunerna att upprätta kommunala avfallsplaner ska tas bort. Även kravet på länsstyrelserna att sammanställa de kommunala planerna ska tas bort.

Kommunens möjlighet att meddela föreskrifter om att den som bedriver en yrkesmässig verksamhet inom kommunen där annat avfall än sådant som kommunen ansvarar för ska lämna uppgifter om avfallet som underlag för kommunens renhållningsordning ska tas bort.

I varje kommun ska det finnas avfallsföreskrifter. Föreskrifterna ska antas av kommunfullmäktige. Kravet på att hänsyn ska tas till synpunkterna som kommer in i samrådet ska tas bort.

Bolaget ser i princip positivt på att kravet att upprätta kommunala avfallsplaner tas bort. Det är bra om frågor av regional/nationell karaktär, såsom t.ex. behandlingskapacitet, hanteras i den nationella avfallsplanen.

För Stockholms stad har avfallsplanen under många år bidragit till en samsyn kring avfallsfrågorna inom kommunen i och med processen under framtagandet. Den fungerar också som ett viktigt verktyg i genomförandet av åtgärder, framförallt inom kommunens egna verksamheter. Även om en avfallsplan även fortsättningsvis tas fram inom staden riskerar den att förlora i dignitet om den inte längre antas i kommunfullmäktige. Dock ser bolaget att en frivillighet skulle ge bättre möjligheter än idag att integrera stadens mål och åtgärder för avfall och förebyggande i andra strategidokument såsom miljöprogrammet och klimathandlingsplanen.

Bolaget tillstyrker förslaget.

Kommunens bemyndigande om avfallsavgift

Förslag (12.1): En kommun ska få meddela föreskrifter om att avfallsavgifter ska betalas för all avfallshantering som kommunen är ansvarig för och som täcker de kostnader som uppkommer för kommunen till följd av föreskrifter som har meddelats med stöd av miljöbalken.

Föreskrifterna ska kunna innehålla reglering om hur avgiften ska betalas.

Uttrycken renhållning, renhållningsavgift och taxa ska ersättas med avfallshantering, avfallsavgift och föreskrift.

Bolaget tillstyrker förslaget om att använda ordet avfallshantering för att beskriva vad avfallsavgiften får täcka och tas ut för i miljöbalkens 27:e kapitel. Förslaget till reglering i 6 § innebär att avgifterna ska regleras i en avfallsföreskrift, vilket i sin tur innebär att kommunfullmäktige inte kan fastställa avgifter i en taxa utan endast i en föreskrift med de krav på utställning som följer av miljöbalkens 15:e kapitel. Att det i avfallsföreskrifterna regleras att avgift ska betalas, hur och till vem den ska betalas är rimligt, men att fastställande av beloppet behöver föregås av en utställning skulle innebära kraftigt ökad administration och en orimligt lång process för handläggning av avfallsavgifter. Därutöver så är begreppet "taxa" vedertaget för de avgifter som kommunerna enligt kommunallagen har rätt att ta ut för tjänster och nyttigheter.

Bolaget avstyrker förslaget och anser att avfallsavgifternas nivå (prislistan) bör fastställas i ett taxebeslut.

Krav på redovisning om kommunens avfallshantering

Förslag (12.2): En kommun ska i fråga om sitt ansvar för avfallshantering se till att

- 1. verksamheten bokförs och redovisas i enlighet med god redovisningssed där resultat- och balansräkningar redovisas särskilt och där det av tilläggsupplysningar framgår hur kommunen har fördelat kostnader som varit gemensamma med annan verksamhet,*
- 2. det av redovisningen framgår om och hur avgift tagits ut för att främja miljöanpassad avfallshantering,*
- 3. det av redovisningen framgår vilken ersättning kommunen har fått från producentansvarsorganisationer för förpackningar, och*
- 4. redovisningen, när den är fastställd, finns tillgänglig för allmänheten.*

Bolaget är positivt till förslaget. De efterfrågade uppgifterna finns tillgängliga idag, dock kan själva rapporteringen medföra viss ökad administration.

Ett nytt 15 kapitel i miljöbalken

Förslag (14): Det nuvarande 15 kap. miljöbalken ska upphävas och ersättas med ett nytt 15 kap. med en ny rubrik och en ny disposition.

Förändringen i miljöbalkens skrivning av nuvarande 20 a § och 23 § verkar oavsiktligt innebära att allt avfall under kommunens ansvar måste hämtas fastighetsnära och endast på begäran. Det synes inte vara lagstiftarens mening eftersom promemorian innehåller förslag om avfallsslag som inte behöver hämtas fastighetsnära. Förslaget kan även innebära att kommunen inte kan reglera hämtningsintervall för sin insamling då hämtningen endast ska ske "på begäran" och inte utifrån skydd för hälsa och miljö. Bolaget anser att formuleringarna i dagens 20 a § och 23 § bör kvarstå.

Christian Rockberger
Verkställande direktör